

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että ydinvoimaa tuottavat yhtiöt, kunnes ydinjätehuoltomenojen rahoitus lopullisesti järjestetään, saisivat väliaikaisesti oikeuden vähentää ydinjätehuollon tule-

viin kustannuksiin tarvittavan määrän erityisen ydinjätehuoltovaruksen muodossa vuosilta 1982 ja 1983 toimitettavissa verotuksissa.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

Ydinvoimaa Suomessa tuottavat yhtiöt, Imatran Voima Oy ja Teollisuuden Voima Oy ovat atomiennergialain perusteella annettujen lupamääräysten mukaan velvollisia etukäteen eli jo ydinenergian tuottamisvuosina keräämään varat vastaisiin ydinjätehuollon kustannuksiin. Näitä kustannuksia ovat muun ohella käytetyn polttoaineen jätehuoltomenot, voimalaitosjätteiden huoltomenot sekä ydinvoimalaitoksen käytöstä poiston aiheuttamat toiminnan lopettamisvaiheen kustannukset. Sanotut menot voidaan voimassa olevien verotussäännösten mukaan vähentää yhtiöiden tuloverotuksessa vasta, kun menojen suorittamisvelvollisuus aikanaan syntyy. Yhtiöt eivät siten voi verotuksessa vähentää näitä vasta myöhemmin syntyviä yhtiön koko toimintatuloihin kohdistuvia menoja, vaikka ne ovat toimilupaehtojensa mukaan velvollisia näihin menoihin keräämään varoja etukäteen ennen menojen suorittamista. Välttyäkseen maksamasta tuloveroa vastaisiin ydinjätehuollon kustannuksiin keräämistään varoista ovat ydinvoimaa tuottavat yhtiöt verotuksessa aliarvostaneet vaihto-omaisuutensa

määrällä, jonka ne ovat toimilupaehtojensa mukaan velvollisia keräämään. Imatran Voima Oy on aliarvostanut lähinnä kivihiilivarastonsa ja Teollisuuden Voima Oy ydinpolttoainevarastonsa. Vastaisten ydinjätehuoltomenojen määrä oli Imatran Voima Oy:n kohdalla vuoden 1981 lopussa runsaat 42 milj. markkaa ja Teollisuuden Voima Oy:n kohdalla runsaat 190 milj. markkaa.

2. Ehdotetut muutokset

Vaihto-omaisuuden aliarvostuksen käyttäminen ydinjätehuoltovaruksen vähentämiseen on vastoin niitä tarkoituseriä, joihin aliarvostuksella pyritään. Edellä mainitut yhtiöt eivät nimittäin voi ydinjätehuollon kustannuksiin tarkoitettua vähennystä käyttää samanaikaisesti vaihto-omaisuuden reaaliarvon säilyttämiseen inflaatio-olosuhteissa. Toisaalta vaihto-omaisuuden määrän verovuoden lopussa syystä tai toisesta pienentyessä sen aliarvostus ei riitä ydinjätehuoltovaruksensa täysimääräiseen vähentämiseen. Näin tulee käymään Teollisuuden Voima Oy:n kohdalla jo vuodelta 1982. Seurauksena tästä on, että vastaisiin

ydinjätehuoltomenoihin toimituspäätösten mukaan kerättävistä varoista joudutaan maksamaan tuloveroa. Tämä lopputulos on ristiriidassa ydinjätehuollon kustannuksiin varautumisen kanssa. Vastaisiin menoihin vuosittain kerättävä määrä on nimittäin nykyisellään energiatuotantoon liittyvä välttämätön kustannus, joka tulisi sisällyttää kuluna tilinpäätökseen. Näin menetellen jätehuollosta sähkön hintaan syntyvä kustannusvaikutus olisi oikea-aikainen.

Ydinjätehuoltovaruksen vähennyskelpottomuus tuloverotuksessa johtaa ylimääräisiin kus-

tannuksiin sähkön hinnassa. Tämän johdosta hallitus esittää, että ydinjätehuoltovaraus saataan vähennyskelpoiseksi myös tuloverotuksessa. Kun kysymys ydinjätehuollon kustannusvastuun järjestämisestä vielä odottaa ydinenergialainsäädännön kokonaisuudistusta eikä ydinjätehuollon menojen verotuksellista käsittelyä voida lopullisesti säätää ennen kuin mainittu kysymys on järjestetty, ehdotetaan, että ydinjätehuoltovaraus tässä vaiheessa saataisiin vähentää väliaikaisesti vain vuosilta 1982 ja 1983 toimitettavissa verotuksissa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Verovuoden jälkeen syntyvien menojen vähentämisestä erityisen varauksen muodossa on nykyisellään säädetty elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 4 luvussa. Kun ydinjätehuoltovaraus luonteeltaan vastaa sanotun luvun varauksia, tulisi vastaisten ydinjätehuoltomenojen vähentämistä ja verotuksellista käsittelyä koskevat verotussäännökset väliaikaisesti sijoittaa sanottuun lukuun uudeksi 46 b §:ksi toimintavarausta koskevan 46 a §:n jälkeen.

Ehdotetun 46 b §:n 1 momentin mukaisesti saisivat edellä mainitut yhtiöt vähentää vuodelta 1982 toimitettavassa verotuksessa tulostaan kauppa- ja teollisuusministeriön vuodelle 1982 vahvistamien laskentaperusteiden mukaan lasketun varausmäärän. Vähennyskelpoisen varauksen kokonaismäärä vuoden 1982 lopussa olisi siten Imatran Voima Oy:n osalta 60 milj. markkaa ja Teollisuuden Voima Oy:n osalta 350 milj. markkaa. Vuodelta 1983 toimitettavassa verotuksessa vähennyskelpoisen varauksen määrä ei vielä ole tiedossa, koska se riippuu muun muassa vuoden 1983 aikana tuotetun sähkön määrästä ja vuoden 1983 kustannustasosta ja koska kauppa- ja teollisuusministeriö tekee päätöksen sen laskentaperusteista vasta vuoden 1983 lopulla. Tämäkin varausmäärä olisi sidottu kauppa- ja teollisuusministeriön vahvistamiin laskentaperusteisiin. Kun veron määräytymisperusteista on säädettävä laissa ja kun ydinjätehuoltovaruksen laskentaperusteiden sisällyttäminen verosäännöksiin olisi hankalaa, ehdotetaan, että

vähennyskelpoisen varauksen enimmäismäärälle asetetaan 220 miljoonan markan enimmäisraja. Näin ollen ydinjätehuoltovaruksen lisäys vuodelta 1982 ei kummankaan yhtiön kohdalla voisi ylittää 220 miljoonaa markkaa, vaikka kauppa- ja teollisuusministeriön vuodelle 1983 vahvistamien laskentaperusteiden käyttäminen johtaisikin suurempaan ydinjätehuoltovaruksen lisäykseen. Kun varausta tähän mennessä ei ole tehty yhtiöiden kirjanpidossa, tulisi varaus, jotta se olisi vähennyskelpoinen, tehdä tilinpäätösvientinä vuodelta 1982.

Ehdotetun 46 b §:n 2 momentin mukaan tulisi 1 momentin mukaisesti tehtyä ydinjätevarausta käyttää vuoden 1983 jälkeen syntyvien varauksen määrässä huomiioon otettujen ydinjätehuoltomenojen kattamiseen. Sanotut ydinjätehuollon menot eivät siten olisi vähennyskelpoisia enää syntymisvuotenaan siltä osin kuin ne vuodelta 1982 ja 1983 toimitetuissa verotuksissa on jo vähennetty ydinjätevarauksen muodossa. Vähennyskiellon tarkoituksena on järjestää tulosta jo vähennettyjen menojen vastainen verotuskäsittely siltä osin kuin ne väliaikaislain mukaan on varauksena vähennetty tuloista. Ydinjätehuollon menojen verotuskäsittelystä muulta osin säädettäisiin sen jälkeen, kun kysymys ydinjätehuollon kustannusvastuusta lopullisesti ratkaistaan ydinenergialainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään väliaikaisesti elinkeinotulon verottamisesta 24 päivänä kesäkuuta 1968 annettuun lakiin (360/68) uusi näin kuuluva 46 b §:

46 b §

Ydinjätehuoltoon kuuluvista toimenpiteistä vastuussa oleva verovelvollinen saa vuodelta 1982 toimitettavassa verotuksessa vähentää tulostaan kauppa- ja teollisuusministeriön atomi-energiain (356/57) 4 ja 5 §:n nojalla ydinjätehuollon tulevien toimenpiteiden johdosta verovelvolliselle vuodelle 1982 vahvistaman ydinjätehuoltovarausten kokonaismäärän. Vuodelta 1983 toimitettavassa verotuksessa verovelvollinen saa vähentää kauppa- ja teollisuusministeriön vuodelle 1983 ja 1982 vahvistamien ydinjätehuoltovarausten kokonaismäärien erotuksen, ei kuitenkaan enempää kuin 220 miljoonaa markkaa. Vähentäminen edellyt-

tää, että varaus on tehty myös verovelvollisen kirjanpidossa.

Ne vuoden 1983 jälkeisinä vuosina syntyneet ydinjätehuollon menot, joiden suorittamista varten ydinjätehuoltovaraus on tehty, on 1 momentissa mainitun ydinjätehuoltovarausten määrään asti katettava sanotulla varauksella. Sanotut ydinjätehuollon menot eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 . Sitä sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1982 toimitettavassa verotuksessa.

Helsingissä 23 päivänä joulukuuta 1982

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Jermu Laine*

